

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy soros hirdetés... Hirdetők felelősek a kiadványukért... Kéziratok vissza nem adandók.

Utolsó árkelet	
pénz	árú
119.—	119.25
100.50	101.—
98.25	98.75
100.20	101.—
100.10	100.35
94.—	94.25
101.50	102.—
101.50	102.—
99.50	100.—
94.—	95.—
93.50	94.50
93.50	94.—
90.50	91.—
108.25	108.75
92.50	93.25
94.—	94.50
103.50	104.—
96.75	97.25
174.—	175.—
38.50	39.50
19.—	20.—
34.—	34.50
5.63	5.65
5.62	5.64
9.47	9.49
9.47	9.49
58.35	58.45
58.40	58.55
98.—	98.25
47.10	47.20
47.10	47.20
47.10	47.20
119.20	119.35

A nagy harc előestéjén.

A magyar parlament nyugszik s gyűjti erejét, rendezi harszoritait miként harczhévűl lelkesült hadsereg egy döntő csata előestéjén.

Értem az erőgyűjtést nem a többségre, mert az nem szokott az érvek harczába belebocsátkozni, hiányoznak erre fegyverei, csak szavazni szokott; hanem értem ezt az erőgyűjtést az ellenzékre, sőt szorosán véve csakis a függetlenségi párt, mely a béke helyre állta után a középiskolai törvényjavaslat tárgyalásakor fogja megfíjódott erőit először harcra vezetni, hogy megmutassa a kárörvendő ellenfélnek azt, hogy a pillanatnyi félreértés minden legkisebb árnyá eltűnt, s hogy az együttélésre utaltak közt kis összekocczanás, mely a szerető szívek pillanatnyi féltékenykedése volt, még fokozni fogja erőket és kitartásunkat, mert azok a kiket magasztos azokat nem tudják kicsinyes napikérdések szétosztani, az, a mit szétbomlásnak hittek és oly kárörvendő hirdettek, csakis az élénkebb tevékenységre sarkalás nemes versenye volt, mely a csatások különböző, de egy célra törekvő fegyvernemei közt támadt, a pihenés téltlen perzeiben; de a mely csakis a csatások szorosabb összetartását idézte elő, mihelyt a haza ellenének támogató sorai zsákmány reményével akarták azon szent erőt falait megközelíteni, a melynek bevehetetlen zórtornyán a haza függetlenségének zászlaja lobog büszkén és magasan.

Ez erődöt a meghunyászkodás, a jog elakuvás, az opportunitás gyszivitézei bevenni, de még csak megközelíteni sem fogják soha; mi, kikre a nemzet a legdrágább kincsét magába záró erőd védelmét bízta, azt elszántan, utolsó lehelleteinkig fogjuk oltalmazni s a magyar nemzet — bár miként akarják is önértéktől kivetkőztetni — mindig elég eszélyességgel és bölcsességgel bír arra, hogy jövő nagyságának ez erős védhelyét oltalmazók nélkül ne hagyja. Elég gondos arra, hogy a védők soraihoz támadott őr mindig kitöltse, hogy a nemzet lelkesedése élmezőre az erődöt s a midőn az időt elérkezettnek látandja, egész erejével nyomuljon az erőd felmentésére, a melyet osztrák zsoldosok és labancz szövetségeseik tartanak ostromzár alatt.

A nemzet mindinkább kell, hogy azon meggyőződésre jusson, hogy csakis a függetlenségi párt egyedül, az a mely a magyar parlamentben mint párt számításhoz járhat, mely komolyan teljesíti kötelességét, s a mely következőleg a nemzet rokonszenvét és támogatását kiérdemli.

A kormány párt mint parlamenti párt nem létezik; az ma már nem érvelő, nem szónokló és gondolkodó öntudatos emberekből álló párt, hanem egy lomha szavazógép. Eddig legalább igyekeztek a tisztességes látszatát megővni, akadt köztük még Tisza Kálmánon kívül néhány fiatal mameluk, a ki képes szólni, s a Tisza Kálmán által inaugurált csűrös-csavarás, a szavakon való lovaglás mesterségét üzték is eddig s így értelmi színvonal, a vitaközös némi színezetét kölcsönözték pártjuknak; azonban ugy látszik, hogy Tisza féltékeny lett ezek bábujaira is, mert rég ideje, hogy kizárólag csak is ő, s minden kérdésben — még a legesekélyebb házszabályi vitában is — 5-6-szor szólal fel, úgy, hogy a Dunasoron egy tisztelheteli helyet akarnak neki az árupadoknál felajánlani.

Amde Tisza felszólalásai mindig rabulistikai műfogásokat és soha érveket nem tartalmazván, azok a vitaközösnek soha táplálékot nem nyújtanak, s ez okon a parlamenti vitaközös színvonalát az utóbbi időben nagyon csökkent, mert a szellemi erő harca a durva ökljoggal szemben — pedig mi más az az öntudat nélküli szavazás tulsulya — mindig szomorú látványt

nyújt, bár a babér soha sem illeti a durva eszközök használóit, csak a pillanatnyi látványlagos siker szégyene az övék, mert e siker a haza rovására történik.

A lomha, a nemzetre nehézkedő kormány párt mellett ott van a mérsékelt ellenzék, vagy a mint nagyon jellemzőleg elnevezték: habarékpárt. Valóban mélyen elszomorító jelenség, hogy oly sok nagy tehetség, a minő e pártban ösztöve van, el van vesztve a hazára nézve, mert e pártot nem nagy elvi kérdések, hanem személyi tekintetek és ambíciók hozták össze és osztják számtalan töredékre. Ők azt hitették el magokkal s azt akarják elhitetni másokkal is, hogy az 1867-iki kiegyezés egy valódi remekmű, csak Tisza Kálmán nem tud vele élni, azaz visszaél vele a nemzet kárára. Azonban ezen elméletüknek senki sem ad hitelt, mert a közönség — a melyet legelőbb Tisza Kálmán nevezett először átkosnak — valóban oly átkos, hogy mindenki elkarhozik, a ki szolgálatába áll. Mindenki meg van győződve, hogy azon alapon senki boldogítani, de még csak éltetni sem képes Magyarországot; az Saturnus, mely saját gyermekeit emészti fel, s haza ellenessé kényszeríti azt, a ki vesztés meredélyére lábát ráteszi.

Sajnálatos, hogy az egyesült ellenzék jobb elemei nem tudják magukat emancipálni e rögeszme nyomása alól, a mit úgy látszik, távol tartózkodó vezérük octroyált reájuk tul loyaltási buzgalomból. Sajnálatos, mert e rögeszme áldozatául esik annyi szép tehetség, a mely a haza szabadsága és megmentése érdekében oly nagy szolgálatakat tehetne.

Őn sokat se veszik hivatásukat komolyan, s oly annyira desperatusnak tartják ügyüket, hogy jó darab idő óta nemcsak nem állítják sorompóba nagy tehetségű szónokaikat, hanem még szavazataikat sem vetik a mérlegbe, s annyira tartózkodnak a megjelenéstől, hogy 8-10-nél több nem igen szokott a 61-ből jelen lenni; ha 15-en vannak, ak kor bámulunk népes voltukon. Az, hogy Tisza Kálmán még mindig grassál és a nemzetre ölműsüléként nehezedik, azt egyenesen az egyesült ellenzéknek köszönheti, mert ha e párt lelkiismeretesebben jelenlének meg, már nem egyszerű, hanem 20 szor is leszavaztuk volna a mameluk hadat igen fontos kérdésekben.

Ez azonban igen könnyen megtörténhetik a középiskolák rendezéséről szóló törvényjavaslatnál, ha ugyan Trefort újból nem retirál a döntő ütközéstől. Mert ezen tjavaslat a legreactionariusabb intézkedéseknek csalfa conglomeratuma, a mely a kormánybeavatkozás és centralizatio vasgyűrűjébe akarja szorítani a protestánsok századok viszontagságai közt sérthetetlenül megtartott önkormányzatát és tanügyét; rendőri durva kezekkel akarja elnyomni a felekezetek áldozatkészsége által fenntartott azon iskolákat, a melyek a magyar művelődés egyedüli menhelyei voltak akkor, a midőn állam és más felekezetek minden nemzetet a latinizálás dühének dobtak áldozatul.

Tisza Kálmán a hazafiasság álarcza alatt akarja rendszabályozni és erőszakos kezébe szorítani a protestánsoknak európai békeketések és alaptörvényeink által biztosított önkormányzatát, mert az ő zsarnoki hajlama nem tud más hatalmat és intéző kezét maga mellett megtűrni, ő igen nagy mester abban, hogy ily hatalmi terjeszkedését hazafias lepellet burkolja el; most is a nemzetiségek agitációjának megakadályozása szempontjából kápráztatja a hazafiak szeméit.

Igaz, gyalázatos agitációnak menhelyei az erdélyi szászok, románok iskolái, a hol szeretet helyett gyűlöletet hirdetnek, hol a haza szétdarabolásának mérges tanait oltják a fogékony fiatal szívekbe, hol államellenes irányzatok érvényesülnek, hol a

fiatalok ezreinek fogékony lelkét mérgezik meg.

Amde ennek nem az az orvossága, hogy e jelentéktelen csekély számú iskolák rendbe hozataláért összes középiskoláinkra ráhuzzák a kényszerzubbonyt, az ily iskolákat — ha lenne a kormányban hazafias buzgalom — már régen rendőreleg is bezáráthatta volna, a mint Turóc-Sz.-Mártonban meg is tette; de a jelenlegi törvények erre nem adnának elég erős támogatást, ám terjeszsen be a kivételes esetekre alkalmazható kivételes törvényeket, azt megszavazzuk mindannyian; de a jezsuitákkal fraternizáló Trefortot nem fogjuk mindenhatóvá tenni a mi áldozatkészségünk által fenntartott nevelésügyünk terén, mert néhány férges gyümölcsért nem akarjuk az egész termőfát nyomorgatni hanem eltávolítandónak tartjuk azon néhány férges fátjuhajtást.

Nagy harc kezdődik meg márcz. 5-én a magyar parlamentben, melyben pártunk újult erővel fogja a kesztyűt felvenni; bárha az az osztrák reactio férgék által megtámadott lelkek eltávolítását vonhatná maga után.

Orbán Balázs.

Debreczen, márc. 1.

A főrendiház közeli reformjáról beszéltek a bécsi lapok. Felhívatatosan e híreket oda módosítják, hogy csak majd ha Tisza Kálmán megállapodott a főrendek konferenciájával, miként reformálja a felső házat, akkor megállapodások értelmében tenni meg javaslatát.

A honvédelmi miniszteriumban kedden delelőtt anket ülés volt a békeállomány elhelyezése érdekében. A bizottság megállapodást a király elé fogja terjeszteni, ki a törvény értelmében, a bizottság javaslata alapján megállapítja a bekeállomány elhelyezését.

Az osztrák-magyar vámconferentia tárgyalásai meg hiúsultak. Az osztrákok ugyanis a szeszkelettel premiumot szigoruan 10%-ban kívánják megállapítani, a mi a mostani premiumot egy harmadra, sőt némely esetben egy tízedre redukálná. Ezt a magyar kormány képviselői természetesen nem fogadják el. — A melasse vám megszüntetésének tárgyalásába pedig a magyar kormány közegei addig, míg a szeszadó reformjával tisztába nincsenek, nem bocsátkoznak bele.

A szabolicsmgyei függetlenségi párt — mint lapunkat értesítik — febr. 27-iken Nyiregyházán népes, a választókerületek mindenikéből látogatott értekezletet tartott. Az értekezlet az országos függetlenségi központi körben utóbb lefolyt válság megbeszélése foglalkoztatta, melyből folyólag a pártbontási kísérleteket elítélő beszédek tartása után a párt egyhangulag nagy lelkesedéssel kimondta, hogy a függetlenségi párt programján semmi változtatni valót nem talál, rendíthetetlenül az eddigi alapon áll! Ily értelemben a központihoz felirni s hasonló nyilatkozatra a többi vidéki pártköröket, egyesületeket felhívni határozta.

A miben hátra vagyunk. (Debreczeni szemle.)

(=) Egy idegen, ki 10 év óta nem volt Debreczenben, meglepetve kiáltott fel legközelebb megérkeztek: „nem ismerem a városra.” E megjegyzés a haladásra vonatkozott.

Külsőleg úgy, a hogy, csillogunk is mi egy kissé. De ha közelebbről vizsgáljuk a dolgot, még a „Bika” is egy iczi-piczi kis épületté válik a 400 ezer frt háta mögött.

A hatóság bizony edes-keveset törődik a lakosság jobblétének előmozdításával. Elszalaszt csaknem minden alkalmat, midőn tenni, hatni lehetne.

Közgazdasági tekintetben különösen kivrívó állapot uralkodik nálunk. A szomszédos nagy vidéken mozognak erősen, hogy könnyen megközelíthető piacot teremtsenek maguknak: ha csak a jó szél erre nem hozza, bizony a mi hatóságunk nem sokat törődik a vasúti vonalak ide vezetésével.

Mindennap lehet olvasni, hogy majd ez, majd az a város tesz lépéseket az oly nagy horderővel bíró közkormány felállítására, nálunk

csak két-három évben lép egyet a hatóság még olyan ügyekben is, a mit már a kezébe vett.

Aztán a mi legégetőbb kérdés: az e g e s z s é g ü g y olyan mostoha-gyermek nálunk, a mire még nem is gondolnak.

Épen a jelen napokban tűnik ki, mily iszonyu hanyagság történik e tekintetben nálunk. Hétről-hétre több a halálozások, mint a születések száma. A legegészségtelebb városok egyike ma Debreczen.

A csatornázás olyan súlyos városunkban, mint akár egy utolsó faluban. Vannak utcák, például a városházával szemben levő kisujtca, melyekben egész éven át terjeng a miarmás kigőzölögés. Ilyenkor e helyeken legjobban dul a halál.

Mindezek elpalástolhatatlanul tanuskodnak nagy hátramaradásunk felől. És csodálatos, a hatóság nem látja, legalább ez ideig nem akarta meglátni.

Kötelessége lett volna pedig. S ha ezt keveselte a munkához, akkor most már a kényszerzava fog hozzászólni.

Mert az állapot törhetetlen. A kor halad és haladást követel. A nép jólétének előmozdítása, a város fejlesztése olyan feladata a hatóságnak, melyet végeznie kell, míg azon a helyen áll.

Nemcsak a városházán belől, nemcsak a „világvárosias” fogadó felépítése körül van munka: van az egész város területén.

Mert a város — a nép. S a hatóság a népért van.

Az ország címere.

(A képviselőház tegnapi tárgyalásából, a magyar korona országai egyesített címérének és az ország külön címérének magánosok és magán jellegtű testületek vállalatok és intézetek által való használatáról szóló javaslat felelt.)

Tibád Antal a közigazgatási bizottság nevében, elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot.

Thaly Kálmán: Európa legalkalmasabb ország legszabadabb államára, Angliára utal, hol tudvalevőleg az ország címere ugy tekintetik, mint valóban az országé, nem a királyi családé; ott az ország minden lakosa az ország címeréhez jogot tart és Angliában tudvalevőleg e tekintetben szabad uzus van, ugy, hogy még akármilyen kalapba is beletűk az angol címert, noha azt senkit sem veszi garanciául arra nézve, hogy az a kalap netalán államilag protogált gyárnak a készítménye.

Nálunk Magyarországon régi, mondhatná, ezredes uzus az ország címérének használata, de senki sem ad reá mérték, a kinek tetszik, reá ütteti papírjaira a nélkül, hogy abból valaki, valami különös állami tekintélyt vagy engedélyt fogna kiolvasni. Azonban igaz, hogy visszaélések fordultak elő, a mennyiben a bizonyos színhámosok, egyes cézék, különösen bankok és efféle értékpapírok elárúsítói, papírjaikra reá üttették az ország címerét, ez által különösen a járattal külföldi közönséget félrevezetik, ez a kevesebb jártas külföldi közönség megnézvén az ugynevezett „Buch für Heraldik” című, általánosn elterjedt művet, s ott találván az illető címeret, azt gondolja, hogy államilag garantizott papírokkal van dolga, és gyakran keservesen megbánja járattanságát, könnyenhivőségét.

Maga is szükségesnek tartja a korlátozást, de nem fogadhatja el a törvényjavaslatot, mert az filius ante patrem.

Attér azután a törvényjavaslat indokolására. Itt — így szól — ennél fogva sem pro, sem contra nem dönthet. Hanem mig azt megjegyzem a német birodalmi uzust illetőleg, addig bátorodom t. képviselőtársaimat figyelmeztetni az indokolásnak 5-ik lapján az 1. bekezdésben foglaltakra ha kuriozumot akarnak látni, méltóztassanak azt figyelemmel meg nézni. (Halljuk!)

Itt a miniszterelnök ur szóról-szóra ezt mondja „E felfogásban a minisztartanács a külföldi törvényhozásban is talált támogatást — itt kérek figyelmet — így például a monarchia másik felében a cs. kir. belügyminisztérium 1858. ápril 24-én kelt rendeletében figyelemzetti és emlékezteti az összes korona tartományokat „dass die Führung des kais. Reichswappens oder Reichsadlers, oder eines Landeswappens von der erhaltenen allerhöchsten Bewilligung, oder von der in einem besonderen Gesetze ausgesprochenen Gestattung” függ; és aztán idezi még az 1854. ápril 20-án kelt rendeletet és a Reichsgezetblatt országos kormánylap 63-ik számának egyik oldalát.

T. ház! En már azon évek óta, mióta szerencsés vagyok tagja lenni a parlamentnek,

betegségek, kö. gyulást találnak a folytán.

as felől... anokon segített... János-féle ma...

Hoff János-féle... yhatása felől a...

lett még gy... szimányt. Örké... föléljáró.

özsef Zelmósnál... Nyiregyháza: an.

Brady Károly... az „Orangyához” canzett... Kramzlerben, Marvazárban.

sokat megérem már, a mit nem vártam a miniszteri padokról, de azt sem hallom először, hogy az eg kor híres bihari pontoknak alkotója a közös ügyek lejtőjén annyira megy, hogy a Reichseinheitba annyira súlyd, hogy mint törvényhozási aktusra hivatkozik a Bach-rendszer rendeletere. Előttem az 1858-iki oszt-rák kormány rendelete nem törvényhozási aktus, az ellen én tiltakozom, hanem egy kárhözatos alkotott emlék. (Ugy van! a szélsőbal felől.)

Itt továbbá a monarchia másik felét említette a t. miniszterelnök ur. Csak néhány napja szólalt fel Madarász József t. képviselő-társam a t. pénzügyminiszter ur egy törvényjavaslatának indoklásában foglalt hasonló kifejezése ellen: ő pláne a birodalom másik felét említette. Igaz, a pénzügyminiszter utólag felszólalásában rektifikálta magát, ezt nem tudom, remélhetem-e a t. miniszterelnök urtól, hogy a helyett, hogy a monarchia másik államt mondta volna, mint az egésznek felét teszi oda a magyar államot; ahg remelem, miután az 58-iki rendeletet, mint törvényhozási aktust mutatja be előttünk és ezzel akarja a parlamentet kapacitálni. (Ugy hang szélsőbal felől: Gyalázat!)

Nó hát miutogy ezen Bach-szisztema rendeletében, a melyre hivatkozás történt, a doppelter Reichsdallerről és Landeswappenről van szó s ily értelemben idezi a miniszterelnök ur, én csak azt felelem reá, hogy a kik a mult időt ismerik és tudják, hogy nagyapánk a József-fele törvénytelen rendeleteket hóher kezek által égettették el, most láthatják, hogy bizony nagyon átváltoztak a viszonyok, a mi korunkban, midőn a miniszterelnök ur, a helyett, hogy a hasonló eljárást követne a Bach-szisztema rendelete iránt, azt a magyar törvény argumentumával hozza fel és mint ismétlem, a törvénytelen rendeleteket törvényhozási aktus névre kereszteli. (Ugy van! a szélső balon.) Mutata rerum facies! Oh te dicóséges „doppelter Reichs-Adler.“ repülj diadalmasan a magyar miniszterelnök vállára, az lesz ezután a te méltó kakasúdd. (Nagy derűtséggel a szélsőbaloldalon.)

Es te szegény, a törvényjavaslat szerint a taksáért arulandó „Landeswappen“, piroszinnel, szegény magyar czimer, pirulj el még jobban szegyenletében! (Tetszes szélső baloldalon.)

Ezeket tartottam szükségesnek megjegyezni az indoklásra, mert nem szeretném, hogy a magyar törvényhozas elé valaha még egyszer ilyen indoklás kerüljön. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Utal azután arra, hogy az ország czimere még nincs törvényileg megállapítva s eitérő alakban használják; a következő határozati javaslatot terjeszt elő:

„A törvényjavaslat visszautasítatik a miniszterelnökhöz oly meghagyással, hogy egyuttal (mert nem mellözöm per absolutum) Magyarország czimerének, továbbá a magyar korona országai és tartományai egyesített czimerének, végre tekintettel az 1868. évi XXX. t.-cz. 61. §-ára, Horváth-Szlavon-és Dalmátországok egyesített czimerének szakszerű meghatározását tartalmazó törvényjavaslatot terjeszzen elő.“ (Helyeslés a szélsőbalon.)

Tiszta Kálmán megjegyzi, hogy ha az indoklás a „monarchia másik fele“ kifejezést használja, ezt nem lehet alkotmányértésnek tekinteni, már csak azért sem, mert törvényeink ezen kifejezést ismétlenül és folyvást használják 1867 óta. Ha tehát valaki a törvényekben használt kifejezéssel el, azt ezért oly modorban megtagadni, a mint Thaly ur tévé, valóban nem helyes és nem igazolható eljárás. (Helyeslés jobboldalon.) Másik bünöm — így folytatja — az, hogy én a Bach-rendszer alatt kiadott rendeleteket törvényerejüknek mondtam.

Thaly Kálmán: Nem úgy mondtam. Törvényhozási aktusnak nevezte.

Tiszta Kálmán: Hát törvényhozási aktusnak. T. ház! Olvassa el bárki ezen indó-

lást. mondatik-e az Magyarországot illetőleg törvényhozási aktusnak? Nem. Már pedig a monarchia másik államában, a hol addig, míg rendszeres alkotmányos élet nem volt, a törvények mind az így kiadott rendeletekből állottak; a monarchia másik államát illetőleg tehát, ha csak valaki a helyzetet igazolni nem akarja, lehetetlen ezt másnak, mint törvényhozási aktusnak tekinteni. Nem-e azt mondom, hogy az 1858. april 24-iki rendelet „a monarchia másik felére nézve s épen nem Magyarországára nézve és így ismét azon sérelem a magyar alkotmányon és törvénytszeteleten, melylyel a t. képviselő ur minden indok nélkül vádol, el nem követettett.

Vadól azzal is, hogy külföldi példákra hivatkozunk és a külföldi arkjuk utánozni. Hisz, t. ház maga az, a mit t. képviselő ur a paizsának a czimerében való förtösságról elmond, igazolja, hogy nem akarunk utánozni, mert a törvény nem szól, ép azért, mert nem lehet a magyar czimerrel szembe szó, paizsos és nem paizsos czimerről. Miért van ez felhozva? Egyszerűen azért, hogy rá legyen mutatva, hogy az ország vagy állam czimere iránt más országokban is szoktak törvényeket alkotni. Azt gondolom tehát, hogy ha valaki erre egy indoklásban rámutat, ezáltal csakugyan semmi alkotmány elleni vétséget vagy sérelmet el nem követ.

Atmenve most magára kérdésre, igen kérem a t. képviselőházat, méltóztassék a törvényjavaslatot elfogadni.

Tökeletesen igaz az, a mit a képviselő ur mondott, hogy Magyarországnak egy külön, mint egyesített czimerét különböző módon használják, de vannak annak bizonyos ismertetőjelei, a melyek szerint azt, hogy szándékban van a magyar czimert használni, konstataálni lehet. Es bocsásson meg a t. képviselő ur, a mi Verbóczy hármas könyvében van, az inartikulálva is van (Helyeslés). és az ép oly törvény, mint akármely más törvény (Ellenmondás a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: Inartikulálva nincs! Tiszta Kálmán: En úgy tudom, hogy az mindig törvénynek tekintett és be lett véve a korpus jurisba, tehát ép oly törvény volt, mint bármely más törvény. Feikialtasok: Az usz folytán!

Mint hogy nemely képviselő ur azt mondja: usz folytán, kérdem, elefedeztek-e arról, hogy a magyar törvényes és alkotmányos frázisban az usz általánosan elismert jogforrást képezett. (Helyeslés) és nem tekintett kevésebb törvényes erővel bírónak, mint az, a mi más uton jött létre. Azt mondani tehát, hogy a magyar czimerről a törvényben intézkedés nincs, nem lehet, ha csak egész jogfejlődésünket megtagadni nem akarjuk. (Helyeslés jobboldalon.)

A három fő ismertető jel: Sz. István koronája, a kettős kereszt, és a negy folyam.

Es bármily eltérések legyenek is a czimerekben különben, a melyekben ezek benne vannak, azokat általában Magyarország czimerének szokták elismerni. Es megjegyzem, hogy ha pontosággal meg is fog állapítani az ország czimere, a mire nézve meg szölok később, akkor is azt hiszem, nem lesz szabad megengedni, hogy az a czimer, a melyben a három legfőbb jelvénye a magyar czimernek benne van, mesterségesen alkalmazott egy pár apróbb eltéréssel használható legyen és alá ne essék a törvénynek. Nince tehát ok ezen törvényjavaslat tárgyalását elhalasztani ma sem, mert a három főjelvény meglétének alapján a bíróság mindig azon helyzetben lesz, hogy megállapíthassa, vajjon visszaelés követtetett-e el, vagy nem. Mert, ismétlem, apróbb változtatások miatt, még ha minden részleteiben is meg lesz a czimer állapítva, nem lesz helyes, nem lesz czélzerű és remelem, nem lesz szabad az ezen czimer használata iránt hozott törvényrendeleteit mellözni és büntetlenül ezen czimerral élni, a melyre nézve ki lehet mutatni és a szakértők ki is fogják mutatni a különbséget, de a melyet a nagy közönség ide benn

és még inkább a külföldi valósággal az ország czimerének fog tartani. (Helyeslés jobboldalon.)

Ismétlenül igen kérem a t. házat, méltóztassék a törvényjavaslatot elfogadni és hozzáteszem, hogy a t. képviselő ur által beadott határozati javaslatot azon alakban, a mint beadva van, nem fogadhatom el, mert az a törvényjavaslatnak visszautasítását is involválja; de ha ezen törvényjavaslat, mely, azt hiszem, szükseget pótol, elfogadatik, nem szándékozom akadályt tenni abban, hogy egyuttal a miniszterium utasítások a czimernek végleges, törvényes megállapítására. (Élenk helyeslés)

Thaly Kálmán: Ezt czeleztam! Tiszta Kálmán: Tudom és azért épen a t. képviselő ur ne vegye rossz néven, hogy hozzájárulok és tekintetben nézetezhez. (Derült-ség a jobb oldalon.) és azért ezen részben szivesen elfogadom; de nem fogadhatom el a határozati javaslatot azon alakjában, a mint beadatott, miután az a törvényjavaslat mellözését is involválja, a mit én helytelennek tartok.

Oda konkludálok tehát hogy a törvényjavaslat elfogadását kérem; ezen kívül oly határozati javaslatot, mely az említett czimerek alakjának és részleteinek törvényes megállapítását czelezo, azután és is szivesen elfogadok. (Élenk helyeslés.)

Thaly Kálmán megjegyzi, hogy ugyanazon czelet akarta elérni, melyet a miniszter elnök akar s ha ismerni fogja határozati javaslatát, kész a magéért visszavonni.

Arany János dalai Arany. Petőfi és amade költeményeire A dallamokat szerze Arany János. Enekre és önálló zongorára feldolgozta Bartalus István. Kb. 20 eredeti képpel; rajzolja Gyula László. Pompás album-kiadás negyedrét alakban; számos initialeval és emble-mal; karton-papiron nyomtatva. Előfizetési ára 4 frt füzve; 6 frt diszkóban. (Bolti ára tetemesen magasabb lesz.) A napi sajtó után már köztudomásu, hogy elhunyt nagy költőnk, Arany János, meg életében engem tisztelt meg, ha helyesnek tartom, zenedalai feldolgozásával. Igyeksztem egyfelől megbízatásomnak, másfelől a közöhasznatnak eleget tenni; s hogy a t. cz. közönség minél elebb bírhasza a nagy szellem utolsó eredményeit: kész dolgozatot énekre s önálló zongorára (a dallamokat meghagyva eredetiségökben), ezenel a Révai testvereknek adom át, oly kikötéssel, hogy az általuk kiadott dalok tiszta jövedelme a felláltandó Arany-szobor javára legyen szentele. Bartalus István.

Tanügy.

(Debreczen sz. k. város népoktatási állapota 1882. évben.)

I. Népeség száma = 51,122. II. Az elemi iskola, iparos és felső népiskolák és kisdodovádak száma. Felekezeti elemi iskola volt (1880. évi junus hó 11 én 16,880. sz. a kelt közköztási miniszteri rendelet szerint számítva) = 24 s ezek közül a) Ref. felekezeti elemi főkiskola = 7, leány = 14. Összesen = 21. b) Róm. kath. elemi főkiskola = 1, leány = 1. Összesen = 2. c) Móz. vall. elemi főkiskola = 1, továbbá volt: községi jellegu iskola = 3, nevezetesen 1 iparos iskola és a tek. városi hatóság által fenntartott két pusztai elemi vegyes iskola az obáti tanyákon. Magániskola volt = 2. Felső leányiskola (ref. felekezeti) = 1. Vagyis összesen = 30. A törvény által meghatározott tánev mind a 30 iskolában megtartottat s a tanítási nyelv magyar volt.

Ismételt iskolák volt: a) Bef. felekezeti főkiskola = 3, leány = 4. Összesen = 7. b) Róm. kath. felekezeti főkiskola = 1, leány = 1. Összesen = 2. Vagyis ismételt iskola volt összesen = 9. Debreczen sz. kir. városában egy iskola esik 33. kilométerre, 1708 lakosra, 225. tankötelese, 134. iskolába járóra. Kisdodovoda volt = 3, nevezetesen 1 községi jellegu, 1 ref. felekezeti jellegu ovoda és egy Fröbel-gyermekkert.

III. Tankötelesek száma. 6-12 éves fi-tankötelesek = 2359, 6-12 éves leány-tankötelesek = 2425. Összesen = 4784. 13-15 éves fi-tankötelesek = 1380, 13-15 éves leány-tankötelesek = 601. Összesen = 1981. 6-12 és 13-15 éves tankötelesek főösszege = 6765. A tankötelesek száma a népességnek 13.2% -at teszi, ebből 1000 lakosra esett 132, tankötelek, mi azonban aránytalanul csekély szám; s ennek oka az összehasznált terület: városi közegek feletti hibás eljárásban van.

IV. Iskolába járt 6-15 éves tan-

kötelesek száma. Elemi iskolába járt 6-12 éves tankötelek száma = 1910, leány = 2016. Összesen 3926. Ismételt és iparos iskolába járt 13-15 éves tan- kötelesek száma = 990, ismételt iskolába járt 13-15 éves leány = 476. Összesen = 1466. Felső leányiskolába járt = 30, magánintézetbe járt leány = 83, középiskolába járt fiú = 592. Ezek szerint az iskolába járók főösszege = 6097. Az iskolába járók száma a tanköteleseknek 90.2% -at teszi, vagyis minden 100 gyermek közül 90.2 rész iskolázott, 9.8 rész nem iskolázott.

V. Az iskolába nem jártaknak száma összesen = 678.

(Folyt. köv.)

Törvényhozas.

Budapest, febr. 28.

A képviselőház mai ülésében elfogadattott a magyar czimer használhatóságáról szóló törvényjavaslat új általánosságban, mint részleteiben. (E tárgyról lásd külön cikkünket. Szerk.)

Ezután a curiának országos képviselőválasztási ügyekben való bíráskodásáról szóló javaslat került tárgyalásra, Éles Henrik annak a napirendről való levetélet ajánlotta. Ebből jó két óra hosszig tartó élénk discussió fejlődött ki. Györy Elek Pauler miniszterhez azon előzetes kérdést intézi, hogy minő állást foglalt el a tett indítványgyal szemben.

Az igazságügyminiszter azt feleli, hogy nem lát ugyan okot arra, hogy a javaslat ne tárgyalatassék, de ezen nyilatkozatával nem akar senki véleményének praiejudicálni. Erre ismét Györy szólal fel és sürgetve a javaslat érdemleges tárgyalását, csodálkozik, hogy Éles a pártfegyelem ellenére a napirendről való levetélt javasolja. Helfy épen ellenkezőleg a legszigorubb pártfegyelem jelét látja Éles indítványban, mert ez a kormány beleegyezésével, előzetes tudtával tetetett, miután a kormány ily uton akar megszabadulni oly javaslatról, melyet a meglévő törvény rendelete folytán terjesztett be. A szélső balról még Polonyi és Németh szólaltak fel, ez utóbbi igen sikerült elczéledések között — a javaslat tárgyalása mellett.

A kormány és a szabadelvű párt ellen az oppositio részéről felhozott invencivákra Hegedüs Sándor válaszolt. Apponyi Albert gróf és Szilágyi Dezso a tárgyalás mellett szólalnak fel; Tiszta Kálmán elutasítja a kormány állaspontját és kérdésben, hangsúlyozva, hogy helytelen lett volna, ha a kormány pártkerdeést csinál a javaslatból s mintegy erkölcsi pressioval keresztülviszi azt a kérdést, mely a képviselőház hatáskörére hivatkozik. Még szilágyi Dezso és Hegedüs Sándor között történt egy kis személyes természetű ripostozás s erre aztán a vita befejeztetvén, névszerinti szavazás történt a javaslatnak napirendről való levetéle fölött A szavazás eredménye az, hogy E les indítványt elfogadta 80, nem fogadta el 115, távol volt 217 képviselő.

Külföldi dolgok.

— Bomba. Rómában tegnapelőtt este 9 órakor az osztrák-magyar nagykövetség lakása és a kir. palota előtt bomba sült el. A rendőrök a tetteseket nem tudták elfogni. — A walesi herceg nagy kísérettel fog a czar koronázására indulni. — A halálbüntetést a zürichi kanton tanácsa eltörölte. — Napoleon Jeromos herceg elhagyja Páris-t Brüsszelben fog meglepedni.

ÜJDONSÁGOK.

* Hivatalos nyugta. (A »Debreczen szerkesztőségének.) 61 frt 47 kr. azaz hatvanegy forint 47 król, mely összeget, mint a győri és győrvidéki árvízkarosultak részére begyűlt pénzt, hogy a »Debreczen« hirlap szerkesztőségétől, illető helyre leandó eljuttatás czéljából átvettém, elősmerem. Debreczen, 1883. márczius 1-én. Polgármester ur hivatalos távollétében: Boczkó Sámuel t. főjegyző.

A »DEBRECZEN« TÁRCZÁJA.

Hogy szerettem Shaksperbe?

E. Kovács Gyulától.

Most, Midőn Shaksperre tenger szellemének egy újabb hullámvetése borítja lelkemet; midőn a kimeríthetlen teremtő hatalom egy új csodája bámulatával vagyok ismét eltelve; e semmi földi kincsen meg nem vásárolható gyönyör hullámlatai között; melységes hálával gondolok mindazon kedves ismerősöimre, kik valaha elég jók voltak szóval, tettel elszegtetni bennem a tüzet, az ösztönt, hogy ama ködös birodalom tüzszlopa felé forduljak, hol a legizyább költsézet örök paradicsoma virul, melytől ma éltető elemem napsugaras levegő jét szívom. — Igen —

„Letörök emlékezetem faláról minden léha jegyzetet könyvek tanácsait, képet, benyomást, mit vizsga ifjúkor másolt reá; egész agyam könyvében csupán parancsod éljen, magán és nem vegyülve más alábbvalókkal.“ parancsod: Remekid Shaksper! Nagy szellemed csillagrengeteges világa! — oh! — hymnuszt, ódat szeretnek hozzád zengeni, mint kortársad Johnsons, ki elragadtatva tudta rímekbe önteni, hogy mit és miért balványolt benned. És fogok is! Csak hadd termékenyüljön még szellemedről lelkem talaja, hogy a mit egykor hódatodra sarjaszt, méltó legyen hozzád; nem utszéli porcfü, de czedrus!

Példányképem: dicsőült bátya l ki a ke-

repsi temető romha porai között már tíz éve hamvadozol, de ki örök hevelettől gözölgő ihlett arczóddal ma is életolevení állsz előttem; te, ki mesterileg ábrázolt nagy szenvedélyek olvasztó kóhoiban idomítottad lenyedet szobrászok vésője alá; magyar színművészetünk elcsesett ékes koronája — Gábor! — te vagy az, kinek én minden lelki javaimért mely és örök hálára vagyok kötelezett.

Te, ki első ismertted meg a csodálatos brittet Széchenyi ébredező magyaráival; homályosan szendergő ösztönömbé is te pattantottad az első szikrát, mely rögtön tüzet fogva, ma már oly olthatatlan lobogás, mely bevilágítja egész életemet!

Coriolánod, Leared, Hamleted dobták a tüzes üszköt tudatlanságom sejtelmes éjébe; megrázó alkotásaid emeltek tudatá ösztönöm, határozott akaratu tetterővé kétkedéseimet, habozásaimat; magasa függesztett tekinteted, életelved, művészeti hitvallásod szilárdították elváthatatlan ragyokodássá ingó vágyaim azon pályá iránt, melynek ma édes mindenem közönöm. Te vagy legelső, kire tíz éves tanulmányaim faradalmas örömei között majd mindennap hálás elismeréssel gondolok....

Ép van még valaki, van egy, kinek ma már bizonynyal sejtelmé sincs azon nagy jóról, mit egykor velem valóban tett.

Egy ma is élő, szavát ríkan hallató izzó szenvedélyű lyrikus; a szilaj, olykor fekevesztett, de mindig szive hurjait verő lantos: Vajda János.

1862. junius hava táján, körülbelül két hónapos tagja lehettem a pesti nemzeti szín-

háznak. Benkó Kálmán kollégám és barátom által, mint ilyen lettem neki, szállásán benu tatva. Vajda akkor a „Növilág“-ot szerkesztette. Szerettem volna lapjába verset adni — mert titokban volt elég — de nem mertem. Még akkor lappangtam. Bünömet — hogy én is követek el verseket, nem volt eröm neki szemlőt szembe megvalani. Inkább hallgattam mint beszéltem. Elégé barátságos kérdéseire felelgettem, a mint tudtam. Delután volt. Ozsonnára mentünk. A Zrínyi vendéglő oldalszobája egyik magános asztalánál telepedtünk le. Hivott: én mentem, csak hogy közlebeben lehessen a sör rozsul esett. Hála Istennek soha se szerettem, de íranta való jó indulatomból szivesen ittam később is. Nagyon kellemetlenül éreztem magam, mert nem volt egy fillérem se Mikor pedig észre vettem, hogy ő lesz itt a ki fizet, akkor aztán egészen le lettem verve. Szorongásom tünt-e fel neki vagy mi — nem tudom, de egyszer csak végképen felem fordult s tapogatni kezdte, hogy miféle fából vagyok faragva?

„Mióta színsz? Szeret-e az lenni? Mikre vágyik? Miket szeretne játszani?“ stb.

Feleleteim kielégíthették, mert tovább beszéltem és kérdezt.

„Hát Shaksperet ismeri-e jól?“ E kérdésre láthatólag, mélyen megzavarodtam. Arczom lángba borult (Abban az időben átkozottul piruló természetem volt.) Árulója lettem magamnak hangtalanul is. „Biz én még csak Coriolant ismerem valahogy. — hebegtem, — tegnapelőtt láttam Egressytől a czimszerepet,

tegnap már ki is irtam magamnak, de hogy azt mondhatnám“....

„Tyűh! fiatal barátom — vágott közbe, engem mind nagyobb zavarba ejtő bámullatalt és csodálkozással — „tyűh! Hisz az nem lehet!“

„Mit gondolsz?! Hisz a ki Shaksperet nem ismeri, az nem is lehet színsz. Hisz a színsz bibliája Shaksper! De hát hogy lehet az?“

Ijedve gondoltam el egy pillanat alatt: hátha még most elmondanám neki azt az absurdumot, hogy pár év előtt Coriolán meg volt nekem Petőfi fordításában és nem voltam képes csak egyszer is elolvasni. Tiszser is bele kezdtem, mert hallottam volt csavargásaim közt róla valamit harangozni — de a gabonánál a forumon mindig elaludtam. Úgy hogy végre is egyik szorult, ehéges orámban két hatosért eladtam olvasatlanul. El nem mertem volna mondani egy világrét. És jó is tettem. Mert a milyen sajtárszói különöz egyéniségnek ismertem meg később az én szerettett Vajdamat, tökéletesen meg vagyok róla győződve, hogyha elmondom, rögtön felkel és ott hágy a nélkül, hogy a sörömet kifizette volna. Hallgattam tehát és pirultam.

„Na, fiatal ember, ezen segíteni kell minél előbb? Tud-e nemetül?“

„A Márton grammatikáját tudom — de biz én...“

„Na de az istenért, hát akkor mit fog csinálni? Hisz a német nyelv nélkül nem fog semmire menni. Így, persze, Gervinust sem ismeri?“

Elképedésomból bizonyosan kiolvasta, hogy ennek az urnak aztán meg épenséggel híret

* A mult hó nyújtott kálata a felterjesztadódobított minden kévégi mutatás meg

* Az ruhas este 7 órakóru táncz személyenkők Dáné Ferenc és sében, a tánál A tisz kötségei fátan felkerésziert feletyunkon tgyeskedjen gadtatnak szletes été szolgálatatá doskodva

* Zer ink“ czim zöltünk, anket, hogy r“ czafola lemába bo szingazgató vesen, han örömmel v tésék körül és pályatár egy a tegy ertesülési tésések volnui elköve sem szegye csányi szim talanság pie mindenesetré tárgyalogossá femhejázolából erédhetöl is a maga u Hanem végsz azt Krecsány a zontek gatasára szor ködés em ról is be gyon rozsi s iukább en tüköba elni, gondolki nitan tovább résznükrol e

* A hel sozó 16-ik es lopezred, a 4 2-ik novéd 1881. és 18 társas estelye összegből, a nöegylet javá forintot, az é gények és ar szónetem me február 28. tárnok

* A hosz János özev hogy elhatt félyotvatott hiva legyen. — A 10 forint k eresztik el a

* Az ipa szítésére kiú tartotta első

se hallottam, tem magababálgatni, hogy „Tudja m nem tennék e tent megvenné — érti-e? — belé feküdtem, pal azt olvasu Mert abban az az egész, egy-e nyi — megehet lömben nem lesz Lélekzeten „Hány éve „Huszonke „Na csak halaszsa sokáig Mondott n gem kétsébe ej Miket Al gikusról beszél ragadott. Bálvá „Jaj fiatal lenni feleség csak ismeri?“

„Az igen, hogy ha az Ur mi akarsz inkább Hát én — becs nek választani“ E nyilatko Felkeltünk, Tizenegy

Kanári madarak.

Kis-Várad-utczán, 2094. sz. a., az „Európa“
kávéházzal szemben, harzi és francia

Kanári madarak

jutányos áron kaphatók, ugyszintén biztos páro-
sításra is kiadatnak, valamint be is cseréltetnek.

Harzi kanári madárnak való eleség szintén
kapható

K. J.

Kárász András,
üzletvezető.

Hoff János-féle maláta egészségi csokoládé

A HOFF JÁNOS-féle maláta-csokoládé

s az idült gyomor-, illetőleg emésztési bántalom és
vérszegénység

meggyógyítása.

Valódi hamisítatlan állapotban idegerősítőül a vérbajok és a lesóványodásnál
orvosilag rendeltek a maláta-csokoládé kiváltképen a sápkór és vérszegény-
ségül. A legfinomabb maláta-csokoládé erő-itésre előnyös. — 20 év alatt 58
kítüntetésben részesítve, készítve Hoff János csász. kir. udv. szállító ur, a
maláta-készítmények feltalálója és készítője maláta-kivonat csokoládé gyárában.

Köszönőlevél Budapestről.

Tekintetes ur! Tény, hogy 5 évvel ezelőtt meghűtöttem magamat oly-
annyira, hogy nem-csak orvosok, hanem mindazok, kik csak egyszer láttak,
életemhez semmi reményt sem kötöttek, kénytelen voltam a Szepességet, zord
éghajlata miatt, azonnal elhagyni és az enyhébb éghajlattal bíró Budapestre
átköltözni. Már akkor is, minthogy más szerek nem használtak, meredéket
kerestem a maláta-kivonat készítményekben és rövid idő múlva könnyebbülést
éreztem. Azóta a készítményeket rendszeresen használok és állapotom annyira
javult, hogy reményem van e bajból kigyógyulni. — A midőn el nem mu-
laszthatom ez alkalommal a maláta-készítményeket a közönségnek ajánlani,
kötelezve érzem magamat uraságodnak köszönetemet nyilvánítani és maradok
kiváló tisztelettel

Budapest, 1882. márczius 22.

Wozatka Ferencz.

FŐRAKTÁR: Debreczenben Csanak József főpiacz, továbbá Rickl József
Zelmosnál Geréby Fülöp, Varga Lajos, Ujházi István. — Nagyvárad: Jánky
Antal. — Nyíregyháza: Korányi Imre gyógyszerésznél. Továbbá minden na-
gyobb gyógyszerertárban.

Hoff J. féle maláta-kivonat egészségi sör

Megnyitás.

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy az

EURÓPA KÁVÉHÁZAT

f. évi márczius 1-jén átvettem és

SZOMBATON, márczius 3-dikán

Oláh Józsi zenekara működése mellett

ünnepélyesen megnyitandom, melyre a n. é. közönséget
tisztelettel meghívom.

A t. közönség igényeinek minden tekintetben megfelelni főtörekvésem.

Becsés pártfogást kérve, vagyok

teljes tisztelettel

Veres József.

Vasárnap, márcz. 4-én THEA-ESTÉLY.

9 évi tapasztalat és diszoklevél.

LIEBIG
Társulat
HUSKIVONATJA
Fray-Bentosból (Dél-Amerika)

A Liebig-féle huskivonat kevés más hozzávalóval kitűnő húsleves, s helyesen használva, nagy megerősítő hatással bír a háztartásban. Egy angol font = 434 gramm kivonatból 190 adag erős tápláló leves készíthető. Minden köcsöghöz egy korcsmáros használtatni érdemes van mellékelve.

SAK VALÓDI
ha minden köcsög ragjogóján a fejtaláló
Justus-v. Liebig kékébe nyomott nevaláírása van
mint alatt:

J. Liebig

1880. évi szeptember 6. napján

Kapható Debreczenben Csanak József, Geréby Fülöp,
Rickl József Zelmos kereskedésében.

KUTASI IMRE

KÖNYV-és KÖNYOMDAJA

DEBRECZENBEN,

(főpiacz, Sz. NAGY KÁROLY ur házában.)

A LEGIZLÉSTELJESEBB BETÜKKEL UJOLAG BERENDEZVE,
készít mindenféle a törvénykezéshez megkívántató

vonalozott íveket, kereskedelmi- és üzlettudósításokat, falragaszokat, műveket minden
nyelven, tankönyveket, hirdapokat;

ét-, bor- és árlapokat, diszműveket arany-, ezüst- és színnyomatban;

DISZES EGYBEKELELÉSI- és LÁTOGATÓ-JEGYEKET;

gyászleveleket, számlákat, czimkéket stb. stb.

A megrendelések gyorsan, izlésteljesen beosztva és a legolcsóbb áron számíttatnak.

A **papir-gyári árban számíttatnak.**
HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN-
című politikai lapban a legolcsóbb árszámítás mellett közzé teszek.

KUTASI IMRE,
könyv- és könyomda-tulajdonos.